

Mishima, endavant amb la llegenda

Als tretze anys va escriure la seua primera novel·la. En pocs anys es va convertir en l'escriptor més llegit del Japó. Mishima, a més, va ser un personatge polèmic, protagonista d'accions provocadores, que van culminar en el seu suïcidi.

Sergi Pàmies

Se'n sap que era escriptor, japonès i que es va fer l'harakiri quan encara era jove. Es deia Himetake Hiraoka, però se'l coneixia pel seu pseudònim: Yukio Mishima. Ara, està de moda. Alguns diuen que per la seva extensa i valuosa obra literària. D'altres opinen que, si no s'hagués obert el ventre d'aquella manera, ningú no en parlaria. Va ser polèmic en vida i ho és ara, amb l'estrena de la pel·lícula *Mishima* de Paul Schrader, criticada per la vídua de l'escriptor i pel seu amic-biògraf, l'anglès Henry Scott Stokes. Es reediten els seus llibres i, amb el retard habitual, comença a traduir-se al català. Curiosament, la biografia escrita per Stokes apassiona tant o més que l'obra de Mishima. Evidentment, no es tracta d'un escriptor típic, sinó d'un personatge.

Va néixer a Tòquio l'any 1925. Va ser educat per la seva àvia fins als dotze anys. Als tretze, va començar a escriure la seva primera novel·la. Admirava escriptors com Radiguet, Anouilh, Wilde i Cocteau, i s'interessava per la literatura japonesa tradicional. En pocs anys, es va convertir en un dels escriptors més llegits del Japó. De les seves nombroses obres desta-

quen *El Pavelló d'Or*, *Confessions d'una màscara*, *Set d'amor*, i la tetralogia *El mar de la fertilitat* composta per les novel·les *Cavalls desbocats*, *L'àngel en descomposició* i *El temple de l'alba*.

Paral·lelament a la seva intensa activitat literària, que abraçava gèneres com el teatre, la poesia i la narrativa, Mishima es va convertir en un personatge polèmic, protagonista d'accions i actituds sovint contradictòries i sempre provocadores.

El convenciment que el Japó s'autodestruïa el va portar a organitzar i dirigir un exèrcit propi anomenat «La societat de l'escut», del qual va dissenyar l'uniforme, va compondre l'himne i va inventar la ideologia: preservar l'emperador i el Japó de la nefasta influència d'Occident. Les activitats d'aquest grup, considerat per molts com d'extrema dreta, no van ser perseguides pel prestigi que tenia Mishima aleshores. Se li permetien aquestes i altres excentricitats.

Va organitzar una exposició de fotografies en uns grans magatzems del centre de Tòquio, visitada per milers de japonesos, on se'l veia en diverses postures de mort, assagetat com Sant Sebastià o realitzant un premonitori «seppuku».

Un tal Mishima

Pau Esteve

Fa poc parlàvem de les dificultats que comporta l'adaptació d'una obra literària al cinema, dificultats, com se sap, arrelades en les immenses possibilitats de traducció, de reformulació que un llenguatge, el literari, ofereix a un altre llenguatge, icònic i en moviment. Ara, podem reprendre el fil quan parlem de les dificultats de reformular l'obra completa o un conjunt d'obres literàries d'un mateix autor, i més, un autor allunyat, desconegut i ignorat, en el sentit que se'ns escapen totes les intencionalitats, la tradició que abona i les expectatives que sol·licita.

George Lucas i Francis Ford Coppola ens deslliuren de totes aquestes vanes preocupacions en presentar-nos Mishima de Paul Schrader. En aquest sentit, Mishima és temàticament un bon exemple de la crisi imaginativa de la indústria multinacional del cinema. Recordeu fa un parell d'anys quan s'estilava l'Índia o, enguany, quan suportem l'encís d'Àfrica i, ara, quan ens cau de sobte l'engavanyament del Japó. Canvia el rerefons i no diré que no canvien els temes, al contrari: quan canvien el rerefons és perquè també han canviat el tema.

Mishima, tal com diu la pel·lícula és, pel cap baix, la biografia d'un platónic i, a tot estirar, la demostració d'una esquizofrènia. És a dir, la impossibilitat de distingir entre paraules i fets, entre consciència i món, que fan del personatge cinematogràfic Mishima un nus de contradiccions no assumides, més que res, per falta d'anàlisi, per manca d'arrels materials, o si voleu i ve molt bé a cas, per menysteniment del cos, del propi cos, que, al capdavall, és l'única eina a l'abast.

La pel·lícula funciona d'una manera molt simple i, a més, subratllada. Sobre una seqüència mínima es construeix tota la narració. Aquesta seqüència és la base de tota la pel·lícula. Contada simplement, va des que el personatge Mishima es desperta fins al seppuku en la caserna, amb una música acurada i adient. Sobre aquesta seqüència mínima s'interposen dos nivells. L'un, en blanc i negre, fa la impressió de referir-se a records de la vida del mateix Mishima, l'altre, en teatralitat colorejada, esmenta alguns moments de tres obres de l'autor Mishima, concretament, Golden Pavilion, Kyoko's House i Runaway horses. Aquestes tres obres marquen i coincideixen amb les tres primeres unitats de la pel·lícula que prenen, d'altra banda, títols al·legòrics, com ara, 1. Beauty (Bellesa), 2. Art (Art), i 3. Action (Acció). La quarta i última part s'anomena The pen and the sword (la ploma i l'espasa) i és on hem d'entendre que se solucionen tots els nivells, retornant a la primera i mínima seqüència.

No es cas d'entrar en el suport estètic-ideològic de la pel·lícula, si que direm, però, que, versos encisadors a banda, Mishima és una mercaderia per al mercat nord-americà, és un digest pla i esquemàtic per a caps dirigits i domesticats. Una altra cosa, i ben diferent, ha de ser la lectura de l'altre Mishima, si, almenys, entenen que totes les transgressions s'encomanen a una norma, és a dir, a una prohibició explícita. □

país: *Mishima o el plaer de morir*. El llibre repeteix, des del títol, la idea segons la qual la vida de Mishima no va ser altra cosa que un assaig metòdic del que havia de ser la seva mort.

Al 1970, el 25 de novembre, Yukio Mishima va segrestar un general i va obligar-lo a fer formar la tropa al pati de la caserna. El general ho va fer. Mishima va sortir al balcó vestit amb l'uniforme de «La societat de l'escut» i va fer un discurs per prevenir els soldats de la greu situació de decadència

que patia el Japó. No el van deixar acabar. El van insultar. Mishima va desistir. Va entrar a l'habitació i, sota la mirada d'un grup dels seus deixebles i del general, es va obrir el ventre d'aquella manera.

A partir d'aleshores va començar la llegenda, l'interès per l'obra i la vida de l'escriptor convertides ara en tema de pel·lícula. Una pel·lícula difícil, polèmica, però que recull el món complex i apassionant de Yukio Mishima. □

Dues escenes del film, una mercaderia típica per al mercat nord-americà. A l'esquerra, Mishima, durant el discurs final.

Al 1965 es va rumorejar que el premi Nobel seria per a un escriptor japonès. Mishima va preparar una festa per celebrar-ho i va convidar periodistes de premsa i televisió. Quan es va saber que Yasunari Kawabata era el guanyador, Mishima va aprofitar el muntatge per ser el primer a felicitar-lo. Pocs anys després, Kawabata es va suïcidar d'una manera més suau que la del seu col·lega: obrint l'aixeta del gas.

Obsessionat per la bellesa, Mishima va practicar el culturisme fins a convertir-se en un atleta. Va fer d'actor, de director d'orquestra, de director de cinema, de karateca, de pilot d'avions i d'escriptor.

S'ha escrit que per a Mishima «la destrucció de la bellesa era més bella que la pròpia bellesa». Efectivament, aquesta idea es repeteix com a conflicte central de les seves novel·les. Fins i tot el fanatisme polític defensat per Mishima remarcava com a condició primera la predisposició a morir per la causa. Si era o no esquizofrènic, és una altra qüestió. Alguns han intentat explicar-ho, com l'escriptor i psiquiatre valleja Nájera, en el primer llibre que va parlar de Mishima en aquest